

עפ"ת 38591/05/17 - פהמי אבו סריחאן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עפ"ת 38591-05-17 אבו סריחאן נ' מדינת ישראל

בפני: כבוד ס. הנשיאה השופט יורם צלקובניק
המערער
נגד
מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד חנה מוצ'ה
המשיבה

פסק דין

ביום 18.07.2015 נהג המערער ברכב פרטי באזור צומת זיקים, בלא שהיה מורשה לנהיגה וללא ביטוח, והיה בתקופה של פסילת רישיון נהיגה. המערער הורשע, על פי הודאתו, בעבירות של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח.

בית המשפט קמא (כב' השופטת נ' חקלאי) גזר על המערער 4 חדשי מאסר לריצוי בפועל; בנוסף הופעל עונש מאסר מותנה בן 6 חדשים (מתיק תעבורה באר שבע 2480-01-15), באופן ש- 3 חדשים מתוכו ירצו בחופף לעונש שהוטל, ו- 3 חדשים ירצו במצטבר לעונש זה, כך שהמערער ירצה 7 חדשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי 6 ימי מעצר; בנוסף הוטלה על המערער פסילת רישיון נהיגה למשך 3 שנים, כאשר 12 חדשים מתוך תקופת הפסילה ירצו בחופף לעונש פסילה שהוטל על המערער בתיק 2480-01-15, ו- 24 חדשים במצטבר לעונש זה. בנוסף הופעל עונש פסילה מותנה למשך 6 חדשים, שהוטל על המערער בתיק 2480-01-15, באופן חופף לעונש הפסילה שהוטל עליו.

הערעור מופנה כלפי חומרת עונש המאסר.

על פי העובדות שהתבררו, מוטל היה על המערער עונש של פסילה מכוחם של שני פסקי דין שונים שניתנו בבית המשפט לתעבורה בבאר שבע; בתת"ע 4351-07-14 נידון המערער ביום 3.8.2014 לעונש של פסילה בפועל לתקופה של 15 חדשים, וכן ל-3 חדשי פסילה על תנאי למשך שלוש שנים, בגין כך שביום 13.7.2014 נהג ברכב ללא רישיון נהיגה, ללא ביטוח וללא רישיון רכב בר תוקף (להלן: פסק הדין הראשון).

ב- תת"ע 2480-01-15, שהוזכר לעיל, נדון המערער ביום 7.7.2015, לפסילת רישיון נהיגה לתקופה של 36 חדשים, פסילה מותנית בת 6 חדשים למשך שלוש שנים, 6 חדשי מאסר מותנים, וכן למאסר של 6 חדשים אותו ירצה המערער בדרך של עבודות שירות, החל מיום 21.12.2015. המערער נדון במסגרת תיק זה, בגין נהיגת רכב בזמן פסילה ביום 10.1.2015 - תוך הפרת עונש הפסילה שהוטל עליו בפסק הדין הראשון - וכן בגין עבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח ונהיגה תחת השפעת אלכוהול (להלן: פסק הדין השני).

המערער נדון בנוסף, בפני בית משפט השלום בבאר שבע, ביום 20.9.2015, (בתיק

55039-11-13), בגין עבירות של פריצה וגניבה מרכב, נהיגה ללא רישיון וללא ביטוח, שהתבצעו ביום 18.11.2013, למאסר בפועל למשך שנה, מאסרים מותנים, פסילת רישיון נהיגה למשך שנה, ולעונשים נלווים.

בערעור שהגיש המערער לבית משפט המחוזי, הופחת עונש המאסר, ובפסק הדין שניתן ביום 3.2.2016, נקבע כי על המערער לרצות 4 חדשי מאסר בעבודות שירות (עפ"ג 55046-10-15). יצוין כי ההקלה בעונשו של המערער התבססה על הסדר טיעון שהוצג בבית משפט השלום, לפיו תעתור המאשימה להטלת מאסר של 4 חדשים בדרך של עבודות שירות, אם תסקירי שירות המבחן יעלו תמונה חיובית בעניינו של המערער; המאשימה סברה כי התסקירים אינם חיוביים, ולפיכך עמדה על הטלת מאסר בפועל. במהלך הדיון בערעור הוגש תסקיר עדכני מיום 26.1.2016, ובית המשפט המחוזי קבע בהחלטתו כי **"בניגוד לתסקירים קודמים שהוגשו בעניינו, סבר הפעם שירות המבחן כי המערער מגלה פתיחות גדולה יותר להתחיל בהליך הטיפול, אכן, בעבר סבר המערער כי אינו זקוק לטיפול כלשהו, אך לאחר שנדון במסגרת תיק אחר לעונש של מאסר בדרך של עבודות שירות, ולראשונה בחייו הוא נמצא במסגרת כלשהי, החלה ראשית הפנמה של המערער לבעייתיות בהתנהלותו. גם הפעם כמו בעבר, סבר שירות המבחן שאין מקום לגזור על המערער עונש של מאסר בפועל ושוב המליץ על ענישה בדרך של עבודות שירות".** עוד צוין בהחלטה כי יש להתערב בשיעור העונש, החמור כשלעצמו, וכי **"למעשה דן בית המשפט את המערער במקום ל-4 חדשי מאסר בעבודות שירות, לעונש חמור פי שלושה מבלי שהתחשב בהסדר הראשוני שנערך בין הצדדים".** (להלן: **פסק הדין השלישי**).

הדין בבית המשפט קמא

בית המשפט קמא, הורה בטרם מתן גזר הדין, על הפניית המערער לשירות המבחן לקבלת תסקיר עדכני, וזאת נוכח התסקיר (נ/1) שהוצג בפני בית המשפט המחוזי, עובר למתן פסק הדין השלישי.

בתסקיר מיום 30.10.2016, ציין שירות המבחן כי המערער **"מביע עמדות מפחיתות ונדמה כמתקשה להבין את חומרת מעשיו...התקשה לערוך בחינה מעמיקה יותר בנוגע להשלכות התנהגותו, כולל הערך לחי אדם...קיימת רמת הישנות גבוהה להתנהגות פורצת חוק",** משכך, המליץ שירות המבחן על הטלת עונש מוחשי.

בתסקיר נוסף, מיום 2.4.2017, ציין שירות המבחן כי המערער השתתף במפגש קבוצתי של מספר שעות, בחודש דצמבר 2016, בסדנת הכנה לטיפול, ו"כי במפגש זה התחזקה התרשמותו כי (המערער) מחזיק בעמדות מפחיתות בנוגע להתנהגותו בעבירות וכי מתקשה לערוך בחינה פנימית ולו ראשונית בנוגע לדפוסי המכשילים...נראה כי (המערער) מביע רצון לקשר עם שותפיו בעיקר על מנת להנפיק רישיון נהיגה ולא על מנת לערוך שינוי בדפוסי התנהגותו או מתוך הבנה כי קיימת בעייתיות כלשהי המצריכה התערבות טיפולית".

שירות המבחן חוזר על המלצתו להטלת ענישה מוחשית, ואולם נוכח כך שלא נפתחו תיקים חדשים מאז חודש יולי 2015, בתקופות בהן ריצה המערער מאסר בעבודות שירות, ובהתחשב בנסיבות אישיות, סבר שירות המבחן כי ניתן להורות על הפעלת המאסר המותנה באופן שירוצה בעבודות שירות.

נוכח בקשת ההגנה, הפנה בית המשפט קמא את המערער לממונה על עבודות השירות, אם כי הובהר למערער כי אין בהפנייה לממונה כדי להעיד על ההחלטה שתתקבל בסופו של דיון. בחוות דעתו של הממונה נקבע, כי המערער מתאים לנשיאת עבודות שירות, זאת גם בהתחשב עם ההיכרות עם המערער בתקופות ריצוי שתי תקופות עבודות השירות שהוטלו על המערער במסגרת פסקי הדין השני והשלישי.

ב"כ המערער טען בבית המשפט קמא, כי אין מקום להטלת מאסר ממשי על המערער, לאור השינוי שחל בהתנהגותו ואי ביצוע של עבירות נוספות, גילו הצעיר של המערער, כבן 23, החי בזוגיות, ולו ולזוגתו ילד משותף, ולנוכח קביעת בית המשפט המחוזי בפסק הדין השלישי, כי ניתן להסתפק בהטלת מאסר בעבודות שירות. עוד טען ב"כ המערער, כי קיים פער בלתי סביר בין הנאמר בתסקיר נ/1, לבין התסקירים האחרונים שהוצגו בבית המשפט קמא.

בית המשפט קמא קבע בגזר דינו, כי לנוכח נסיבות העבירות, ולאור הוראת סעיף 63 לפקודת התעבורה הקובעת כי קיימת חובת מאסר לתקופה מינימלית של חודש ימים בגין נהיגת רכב על ידי מי שאינו מורשה בנהיגה, מתחם העונש ההולם במקרה זה, הינו בין חודש מאסר בפועל לבין 12 חדשי מאסר בפועל, ופסילה בת 6 חדשים ועד 60 חדשים. צוין, כי בקביעת העונש בתוך המתחם יש להתחשב בהודאת המערער, גילו, התקופה הממושכת בה היה נתון בתנאים מגבילים, ומנגד, בהרשעותיו הקודמות, תכיפות ביצוע העבירות, ואי הירתעותו של המערער מהמאסר המוטלה שהוטל עליו, ומכך שנקבע כי ירצה עונש בעבודות שירות.

בית המשפט קמא עמד על כך כי לנוכח הקביעות בפסק הדין השלישי, הופנה המערער לקבלת תסקיר מבחן עדכני, שאינו בא בהמלצה טיפולית בעניינו של המערער. בית המשפט קמא דחה את המלצת שירות המבחן להטלת עונש בדרך של עבודות שירות, נוכח נסיבות החומרה של המעשים, והיעדר הליך טיפול משמעותי. עם זאת, ניתן ביטוי לכך שהמערער טרם ריצה בעבר מאסר בפועל וכן לנסיבות האישיות, בדרך הפעלה חופפת חלקית של העונשים המותנים לעונשים המוטלים.

הערעור

ב"כ המערער אינו חולק על מתחם העונש שקבע בית המשפט קמא ועל כך ש"העונש לא חורג לא לחומרא ולא לקולא". עם זאת סבור ב"כ המערער, כי ניתן בכ"ז להימנע מהטלת מאסר ממשי ולהורות על ריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות, נוכח הנסיבות האישיות של המערער, ו"התהליך הארוך שעבר בפועל, ממועד ביצוע העבירה ועד מתן גזר הדין"; לדעת ב"כ המערער, העובדה העולה מהתסקיר, כי המערער מבקש לקבל רישיון נהיגה, מלמדת דווקא על רצון לתקן את פגמי התנהגותו בעבר, והמערער אף היה מעוניין להשתלב בסדנה ייעודית לטיפול בעברייני תנועה. העונשים שהוטלו בדרך של עבודות שירות הביאו לשינוי תפיסתו של המערער, שכן שגרת החיים המסודרת בעבודות שירות, אותן נשא המערער בזו אחר זו, ואף השתלבותו של המערער בעבודה משלו, לאחר מכן, לימדה את המערער ליטול אחריות, לראשונה בחייו. בטיעונו מסתמך ב"כ המערער על פסקי דין שניתנו בבית המשפט המחוזי בחיפה במקרים שבהם נמצא מקום, בעבירות דומות, להטיל עבודות שירות, בהינתן נסיבות אישיות מתאימות (עפ"ת 6597-09-15 מדינת ישראל נ. עוקר, 21.1.2016; עפ"ת 18356-02-14 שמלאשבילי נ. מדינת ישראל, 20.2.2014; עפ"ת 21772-04-16 חסן נ. מדינת ישראל, 17.7.2016).

ב"כ המשיבה ציינה כי אין מקום להתערב בעונש שהוטל, ובית המשפט שקל את נסיבותיו האישיות של המערער, ואף הורה על חפיפת חלק מהעונשים תוך התחשבות במערער.

דין

חומרת העבירות של נהיגת רכב על ידי מי שאינו מורשה בנהיגה ונפסל לנהיגה אינה צריכה להבהרות. בעניין זה כבר נאמר, כי **"...אין לשכוח כי מי שנוהג בזמן שרישיונו נפסל מהווה סכנה של ממש למשתמשים בכביש (שם; רע"פ 3878/05 בנגוזי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 8 (26.5.2005)). סכנתה של נהיגה בכלי רכב על-ידי נהג לא מיומן או נעדר שליטה עצמית אינה נופלת מן הסכנה הגלומה בכלי משחית של ממש, ולמרביית הצער נמצאות מדי יום תזכורות כואבות לעובדה פשוטה זו. הדברים מקבלים משנה תוקף בעניינו של המבקש, שנהג בתקופות פסילה פעם אחר פעם, תוך התעלמות מן החוק ומעונשים שכבר הוטלו עליו בעבר..."**(בשפ 2974/15 מרדכי אשכנזי נ' מדינת ישראל, 20.5.2015).

ועוד נאמר כי -

"...עבירות נהיגה בפסילה ללא ביטוח וללא רשיון, יש בהן לא רק דופי פלילי אלא אף מוסרי כפול: הסיכון המובהק לעוברי דרך (וגם לנוהג עצמו), וזו עיקר, וכן קשיים במימוש פיצויים בעקבות תאונות דרכים אם אלה יקרו חלילה בעת נהיגה כזאת; ראו למשל סעיפים 7 ו-12 לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, ומכל מקום הטלתם על קופת הציבור (רע"פ 665/11 עאלה אבו עמאר נ' מדינת ישראל, 24.1.2011).

בעניינו של המערער עולה תמונה מדאיגה, עליה עמד בית המשפט קמא, של מי שחוזר ומבצע עבירות דומות בסמיכות זמנים, במהלך תקופה של שנתיים ימים (2013-2015). לעיתים הוא מבצע זמן קצר לאחר שנדון בגין עבירות דומות; בעוד הוא נתון בהליכי משפט חדשים, ותוך התעלמות מעונשי פסילה, מאסר מותנה ואף מהטלת עבודות שירות זה מקרוב. כך, לדוגמא, ביצע המערער את מעשי העבירה נשוא הדיון שבפנינו, מספר ימים לאחר שנדון בגדרי הפסק השני לעונש מאסר מותנה, מאסר בעבודת שירות ולפסילה ממושכת, ובעוד תלוי ועומד נגדו ההליך שנדון בבית משפט השלום בגדרי פסק הדין השלישי. בנסיבות אלה, צודק ב"כ המערער באמרו כי אין בעונש שהוטל על המערער כל חריגה המחייבת כשלעצמה, התערבות ערכאת ערעור (השווה לעניין מתחם הענישה בעבירות אלה הנאמר ב- רעפ 8013/13 אמיר מסעוד נ' מדינת ישראל, 18.12.2013).

חרף האמור, סברתי, כי ניתן להקל עם המערער בדרך של הפחתת העונש והוראה על ריצויו בדרך של עבודות שירות. בעניין זה, עמדו לנגד עיני הנסיבות הלא שגרתיות לפיהן לאחר שתמו הליכי השפיטה בתיקים השונים, עיקרם דנים בעבירות מעין אלה שבפנינו, ריצה המערער בזו אחר זו, שתי תקופות של עבודות שירות, המצטברות לכלל 10 חדשים, ולמעשה לא חזר לסורו במהלך השנתיים האחרונות מאז ביצוע העבירות נשוא הדיון שבפניי. עוד חזרתי ועיינתי בהתרשמות שירות המבחן בתסקיר נ/1, שעמד לנגד עיני בית המשפט המחוזי בפסק הדין השלישי, לפיה עובר המערער **"תהליך חיובי של התייצבות בחייו, ובכל הקשור לתפקודו במשפחה, הימנעות ממעורבות בחברה שולית וגם בתחום התעסוקתי קיים שיפור בתפקודו...שיתף אותנו בסיפוק שחש מניסיון תעסוקתי במסגרת עבודות שירות..."** וכיו"ב, דברים חיוביים ומעודדים. אכן, התסקירים האחרונים מביעים ספקנות בעניין השאלה אם המערער מקבל עליו אחריות של ממש והפנמה אמיתית של חומרת המעשים, ואולם כאמור, הובעה דעה שונה בנ/1, ומכל מקום,

גם התסקיר האחרון סובר כי ניתן להורות על ריצוי העונש בעבודות שירות.

סופם של דברים, שלנוכח הסיכוי - שממנו עשוי לצאת נשכר גם האינטרס החברתי - כי המערער שם מאחוריו את התנהגותו הקלוקלת, ולנוכח דרך עמידתו הנאותה בעבודות השירות שהוטלו עליו בגין התיקים האחרים, והנסיבות האישיות שפורטו, מתקבל הערעור, באופן שלעונש בן ארבעת החדשים שהטיל בית המשפט קמא יתווספו חדשיים מהמאסר המותנה שהופעל, וארבעה החדשים האחרים יחפפו עונש זה, באופן שהמערער ירצה 6 חדשי מאסר בדרך של עבודות שירות, על פי חוות דעת הממונה.

העונשים האחרים עליהם הורה בית המשפט קמא, יישארו ללא שינוי.

בנוסף, ניתן צו מבחן למשך שנה, החל מהיום, והמערער יעמוד בפיקוח שירות המבחן במהלך תקופה זו.

העתק פסק הדין יועבר לשירות המבחן.

**ניתן היום, ט"ו תמוז
תשע"ז (9/7/2017),
במעמד הצדדים.**

**יורם צלקובניק, שופט
ס. נשיאה**